

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΛΕΥΚΟΥ ΚΑΙ ΚΟΚΚΙΝΟΥ

(Όταν ήλθε τὸ διάταγμα τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς).

ΛΕΥΚΟΣ. Καλῶς τον, τί νέα μᾶς φέρνεις ἀπὸ τῆ 'χώρα' ;

ΚΟΚΚΙΝΟΣ. Ἔχομεν τὴν διάλυσιν καὶ ἐπομένως ἀντὶ διὰ δύο, ὅπου ἐτοιμαζόμεθα, θὰ ἐκλέξωμεν πέντε νέους βουλευτάς.

ΛΕΥΚ. Δὲν τὸ ἐφανταζόμουν πῶς ὁ Κουμουνδοῦρος ἤθελε προβῇ ἕως ἐκεῖ. Εἰς τοιαύτας στιγμὰς καὶ μὲ τὸν ἐρεθισμὸν ὅπου ὑπάρχει εἰς τὸ ἔθνος νὰ θελήσῃ νὰ φέρῃ ὅλα ἄνω κάτω μὲ τὴν διάλυσιν.

ΚΟΚ. Αὐτὸ τῷ ὄντι ἦτον κακό. Ἐγὼ μάλιστα τὸ ἔσκασα, διότι εἶχαμε ὅλα ἔτοιμα διὰ τὴν ἐκλογὴν διὰ τὰ δύο κενὰ, καὶ διὰ μιᾶς ὅλα ἀμύντε καὶ πάλι ἀπ' ἀρχῆς. Ἀλλὰ τὸ χειρότερο ἀκόμη εἶναι ὅπου διὰ ὅσα ἐγείναν, ἕως τῶρά, οἱ φρόνιμοι ἄνθρωποι κἄπως ἐμποροῦσαν νὰ τὰ ρίχνουν εἰς τὴ 'ράχην' τοῦ Κουμουνδούρου. Ἀλλὰ τῶρα μὲ τὴν διάλυσιν ἐμβαίνει εἰς τὸ μέσον ὁ Βασιλεὺς καὶ ὅλος ὁ Κόσμος τὰ ἔχει μὲ αὐτόν. Ἐμαθα ὅτι εἰς τὰς Πάτρας καὶ ἄλλου εὐρέθησαν τοιχοκυλλημμένα τυπωμένα χαρτιά ἐναντίον τοῦ Βασιλέως.

ΛΕΥΚ. Αὐτὰ μὴ σοῦ κάνουν ἐντύπωσιν, ἐμπορεῖ νὰ τὰ ἐκόλλησε κένενξ παιδί ἢ κένενξ δυσαρρεστημένος.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

KOK. Ἐχεις δίκη, ἂν προσέξης μόνον εἰς τὸ κώλλημα τοῦ χαρτιοῦ, ἀλλὰ ἐκεῖνο ὅπου μοῦ τραβάει τὴν προσοχὴν εἶναι ὅπου ὄχι μόνον κάνεις δὲν ἐταράχθηκε βλέπωντας τοιχοκολλημένα αὐτὰ τὰ χαρτιά, ἀλλὰ, καθὼς μοῦ ἔλεγαν, ὅλος ὁ κόσμος τὰ ἐπαρτηροῦσε μὲ εὐχαρίστησιν, ἔκαμναν καὶ σχόλια ἐπάνω εἰς αὐτὰ, ἕως ὅπου οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐξουσίας ἐπῆγαν καὶ τὰ ἐξεκόλλησαν. Μοῦ ἔκαμαν ἀκόμη μεγαλύτερη ἐντύπωσιν αἱ ἐφημερίδες ὅπου ἦλθαν ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὅπου γράφουν τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐναντίον τοῦ Βασιλέως προσωπικῶς, ὅσα δὲν ἐγράφησαν ποτὲ διὰ τὸν Ὁθωνα, μέσα εἰς τὴν ἀκμὴν καὶ τὸ θράσιμον τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862, ὅταν ὁ Ὁθων ἐξεθρονίσθη. Καὶ αὐτὰ τυπώνονται καὶ δημοσιεύονται μέσα εἰς τὴν Πρωτεύουσαν καὶ ὁ κόσμος αὐτὰ πρὸ πάντων γυρεύει νὰ ἀναγινώσκῃ, ἐνῶ ἡ ἐξουσία δὲν τολμᾷ νὰ κατασχέσῃ καὶ νὰ κατηγορήσῃ τὰ φύλλα ἐκεῖνα. Τοῦτο τί ἄλλο σοῦ δείχνει παρὰ ὅτι ἡ τωρινὴ Κυβέρνησις ἔχασε κάθε δύναμιν;

ΛΕΥΚ. Ἐχεις δίκη. Αὐτὰ εἶναι κακὸ σημάδι. Παντοῦ, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ γόητρον εἶναι τὸ πρῶτον καὶ μόνον στήριγμα τοῦ Στέμματος. Ὅταν αἱ ὁμάδες ἀρχίσουν νὰ κυττάζωσι τὸ Στέμμα, χωρὶς νὰ θαμβόνωνται, ἡ δύναμις του ἐχάθη. Ὁ Ὁθων ἐπεσεν ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμὴν ὅπου αἱ ὁμάδες ἤρχισαν νὰ συζητῶσι κατ' εὐθεΐαν περὶ αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν ἔχεις δίκη νὰ καταδικάζῃς τὴν ἐξουσίαν, διότι δὲν καταδικάει τὰς ἐφημερίδας ὅπου γράφουν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως. Ἄν τὰς κατεδίωκε τὸ κακὸ θὰ ἦτο χειρότερον, θὰ ἤνυξαν περισσότερον ὁ ἀναδρασμός.

KOK. Μὴ ἀποδίδῃς εἰς φρόνησιν τὴν ἀπραξίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ εἰς ἐσχάτην ἀδυναμίαν. Ὁ Κουμουνδοῦρος πάντοτε, ἀλλὰ πρὸ πάντων τώρα εἰς τὴν ἀπελπισμένην θέσιν ὅπου εὐρίσκεται, καὶ ὅπου ἄλλη ἐλπίς δὲν τοῦ ἀπέμεινε, παρὰ μόνῃ ἡ προστασία τοῦ Βασιλέως,

ἤθελε δρᾶζει τὴν περίστασιν διὰ νὰ προσφέρῃ μίαν ἀκόμη κολακείαν καὶ νὰ δείξῃ νέαν ἀφουσίωσιν εἰς τὸν Βασιλέα, καταδιώκοντας τὰς ἀντιβασιλικὰς δημοσιεύσεις, ἂν ἐστοχάζετο ὅτι ἤθελεν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀρπάξῃ τοὺς συντάκτας τῶν ἐφημερίδων ἐκείνων καὶ νὰ τοὺς κλείσῃ εἰς τὸν Μενδρεσέ. Ἀλλὰ δὲν τὸ κάμνει διότι τὸ ἐδοκίμασε ἐδῶ καὶ ὀλίγον καιρὸν, καὶ εἶδε μὲ ἀνατριχίλα τοῦ ποῦ εὐρέθη. Ἐκατηγόρησε τὸν «Ραμπαγᾶν», τὸ περασμένο καλοκαίρι, διὰ κατὰ στίχους ὅπου ὁ «Ραμπαγᾶς» ἐτύπωσεν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως. Ἐκατάσχισε μὲ τὴν ἀστυνομίαν τὴν ἐφημερίδα, δὲν τὴν ἄφηκε νὰ κυκλοφορήσῃ, καὶ ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὸ Δικαστικὸν Συμβούλιον ἐντάλμα προφυλακίσεως κατὰ τοῦ συντάκτου· ἀλλὰ μόλις τοῦτο ἐγένετο, εὐθὺς ἔτρεξαν οἱ δικηγόροι τῶν Ἀθηνῶν εἰς τὸ Δικαστήριον καὶ περισσότεροι ἀπὸ τὸ ἥμισυ, οἱ πλέον ἐγκριτοί, ἐδήλωσαν ὅτι προσφέροντα, διὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὸν «Ραμπαγᾶν» τὴν ἡμέραν τῆς δίκης· ἀνέκοψαν τὸ βούλευμα τῆς προφυλακίσεως ἐνώπιον τοῦ Ἐφετερίου, καὶ τὸ Ἐφετεριὸν διέταξε νὰ ἀφῇ ἑλεύθερος ὁ συντάκτης. Ἰδοὺ τὸ αἴτιον διὰ τὸ ὅποιον ὁ Κουμουνδοῦρος δὲν τολμᾷ νὰ κυτπήσῃ τὰς ἐφημερίδας, ὅπου γράφουν ἐναντίον τοῦ Βασιλέως, καὶ ἰδοὺ τὸ σημεῖον τὸ ὅποιον μὲ ἀνησυχίαν παρατηρεῖ ὁ κάθε φιλήσυχος καὶ συντηρητικὸς βλέπωντας εἰς ποίαν ἀδυναμίαν ἔφθασεν ἡ Κυβέρνησις, ὥστε νὰ μὴ τολμᾷ νὰ σηκώσῃ τὸ χέρι διὰ νὰ σταματήσῃ ρεῦμα, τὸ ὅποιον δὲν δύναται παρὰ νὰ φέρῃ καταστροφάς.

ΛΕΥΚ. Ἀλλὰ αὐτὰ ἄς ἦναι καθὼς εἶναι. Τί θὰ κάμωμεν ἡμεῖς ἔπειτα ἀπὸ τὴν διχλυσιν; Τί ἔμαθες εἰς τὴν χώραν;

KOK. Ἦμουν εἰς τοῦ Κόντε καὶ μοῦ εἶπε, ὅτι θὰ παρουσιάσῃ πεντάδα, καὶ μάλιστα πεντάδα σπουδαίαν ἀπὸ πρόσωπα μὲ μεγάλην βαρύτητα, καὶ θὰ ζητήσουν νὰ ψηφισθῶν ἡ ὅλοι ἡ κἀνένες.

ΛΕΥΚ. Καὶ τὸ ἀνακάτωμα τί γίνεται ; Τί γίνονται αἱ φωναὶ διὰ τὸ μονοπώλιον ; Ἐπαραδεχθήκαμεν τὴν ιδεάν τοῦ ἀνακατώματος καὶ πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς λευκοὺς καὶ ἐψηφίσαμεν ἀνακατωμένα καὶ ἐκάμαμεν βουλευτὰς καὶ ἀπὸ τὰς δύο μερίδας.

ΚΟΚ. Καὶ δὲν ἐκατάλαβες ἀκόμη ὅτι τὸ ἀνακάτωμα ἦτον ἐπιχείρημα διὰ τὴν ψηφοφορίαν, καὶ ἐπειτα ἐπρεπε νὰ πέσῃ κατὰ μέρος διὰ νὰ σκεφθῇ ὁ καθένας τί νέον ἐπαρουσίαζεν ἡ ψηφοφορία ὅπου ἔγεινε ; Ἡμεῖς οἱ Κόκκινοι ἐβλέπαμεν ὅτι ψήφους δὲν εἶχαμεν διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν πεντάδα. Σᾶς ἐφέραμεν λοιπὸν ἐμπρὸς τὸ ἀνακάτωμα διὰ νὰ σᾶς ἀπατήσωμεν νὰ ψηφίσητε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς ιδικοὺς μας, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σᾶς καταπείσωμεν νὰ τοὺς ψηφίσετε ὅλους. Ἡμεῖς ὁμῶς ψήφον δὲν σᾶς ἐδώσαμεν. Ἄν ἐπέσατε εἰς τὴν παγίδα, τὸ λάθος ἦτον ἰδικόν σας, ὄχι ἰδικόν μας. Ἡμεῖς ἐψηφίσαμεν μόνον τοὺς ιδικοὺς μας· σεῖς ἐψηφίσατε καὶ τοὺς ιδικοὺς σας καὶ τοὺς ἰδικούς μας, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐκατορθώσαμεν νὰ ψηφισθῇ ὁ Ρώμης τὴν πρώτην φοράν. Ἦλθεν ἡ ψηφοφορία διὰ τὸν Στραβοπόδην. Σᾶς ἐφέραμεν καὶ πάλιν ἐμπρὸς τὸ ἀνακάτωμα, διότι εἶδαμεν ὅτι ἡ ιδέα σᾶς ἀρέσει καὶ σᾶς εἶπαμεν ὅτι πρέπει νὰ ψηφίσετε τὸν Στραβοπόδην διὰ νὰ ἐξακαλουθήσῃ τὸ ἀνακάτωμα καὶ νὰ μείνῃ ὁ Στραβοπόδης διὰ τὴν μερίδα μας, ἡ ὁποία μὲ τὸν θάνατον τοῦ Ρώμα ἔμεινε χωρὶς Βουλευτὴν. Σεῖς καὶ πάλιν ἐπέσατε εἰς τὴν παγίδα χωρὶς νὰ συλλογισθῆτε, μεταξὺ εἰς τὰ ἄλλα, καὶ ὅτι ἡ ψηφοφορία ἐκείνη ἦτο διὰ τὸ κενὸν τοῦ Νέγκκα καὶ ὄχι τοῦ Ρώμα. Μὲ τὴν ἀπάτην αὐτὴν, μὲ τὰς ἐπεμβάσεις τῆς ἐξουσίας διὰ τὰ στρατολογικὰ καὶ τὰ ἄλλα, καὶ πρὸ πάντων μὲ τὰ παντοδύναμα, ὅπου ἔθυμᾶσαι μὲ πόσῃν εὐκολίαν ἐμοιράζοντο τὰ εἰκοσιπεντάρικα καὶ τὰ ἑκατοστάρικα, ἐσχηματίσαμεν τὸ ρεῦμα καὶ ἐκερδήσαμεν τὴν ψηφοφορίαν τοῦ Στραβοπόδη μὲ 570 ψήφους, πρᾶγμα

τὸ ὅποιον πρὸ τῆς ψηφοφορίας οὔτε νὰ τὸ ὀνειρευθῶμεν ἠδυνάμεθα. Τώρα δὲ ὅπου, καθὼς φαίνεται, τὸ ρεῦμα ἐσχηματίσθη καὶ ὅπου οἱ Ρώμηδες πιστεύουν ὅτι ἔχουν ἐξασφαλισμένην τὴν ἐκλογὴν τῆς πεντάδος των, θὰ ἦσαν περισσότερον ἀπὸ Χάχηδες, καθὼς τοὺς λέγετε, ἂν δὲν ζητήσουν νὰ κάμουν πεντάδα. Καὶ σὺ, φίλε μου, ἂν ἦσαι φρόνιμος, πρέπει διὰ τὴν ἰδίαν αἰτίαν ὅπου ἐψήφισαι τὸν Στραβοπόδην νὰ ψηφίσῃς καὶ τοὺς πέντε τοῦ Ρώμα, καὶ ἂν κἀνένας εἶπῃ καὶ εἰς ἐσὲ αὐτὸ ὅπου σὺ τώρα λέγεις εἰς ἐμὲ, εἰπέ του αὐτὸ τὸ ὅποιον σοῦ εἶπα, δηλαδή ὅτι ἐφώναζαν οἱ Ρωμῖανοὶ «κάτω τὸ μονοπώλιον» ὅταν δὲν ἐμποροῦσαν νὰ κάμουν πεντάδα, τώρα ὁμῶς ὅπου πιστεύουν ὅτι ἐμποροῦν νὰ τὸ κατορθώσουν, θέλουν νὰ κάμουν τὴν πεντάδα των.

ΛΕΥΚ. Εἰς αὐτὸ ἔχεις δίκην καὶ αὐτὰ ὅπου λὲς ἀποδεικνύουν πόσον ἐσφαλμένη ἦτο καὶ εἶνε ἡ ιδέα τοῦ ἀνακατώματος. Ἀλλὰ ἂν οἱ Ρώμηδες εἶχαν τὸν λόγον τους ὅταν ἐφώναζαν «κάτω τὸ μονοπώλιον», ἀφοῦ δὲν ἐμποροῦσαν νὰ κάμουν πεντάδα καὶ νὰ γυρεύουν τώρα πεντάδα, ἀφοῦ στοχάζονται ὅτι ἔμπορουν νὰ τὴν κάμουν, σεῖς ὅπου τοὺς ὑποστηρίζετε, τί δίκην ἔχετε διὰ νὰ τοὺς ὑποστηρίζετε ; Ἄν ἐλησμονήσατε τὰ παλαιὰ των, διατί δὲν πέρνατε ὑπ' ὄψιν τὰ τωρινὰ των ;

ΚΟΚ. Ἄκουσε.—Οἱ Ρώμηδες εἶναι βέβαια Χάχηδες. Κουτοῦπερήφανοι, νομίζουν ὅτι ὁ κόσμος ἐγεννήθηκε διὰ νὰ γονατίξῃ ἐμπρὸς εἰς τὴν μεγάλην οἰκογένειαν καὶ νὰ τῆς φιλή τὸ χέρι. Ἀγεωμέτρητοι, καθὼς ἔλεγαν οἱ παλαιοὶ μας, φαντάζονται ὅτι ἐξηγοῦν καὶ τὰ ἱερογλυφικὰ τῆς Αἰγύπτου, ἐνῶ δὲν ἐννοοῦν οὔτε τὸ ψαλτῆρι, καὶ χωρὶς νὰ πολυλογῶμεν ἔχουν ὅλα τὰ ἐλαττώματα τοῦ κουτοῦπερήφανου εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμόν. Ἀλλὰ εἶναι πλούσιοι· ἔχουν ἓνα μεγάλο εἰσόδημα. Ἐμβάζοντές τους καλὰ εἰς τὰ πολιτικά, ἐμπορεῖ νὰ ὠφεληθῶμεν ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ἡμεῖς ὅπου τοὺς ὑποστηρίζο-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΛΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΠΟΥΛΙΣΣΑ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

μέν και νὰ ὠφεληθῇ και ὁ τόπος.

ΛΕΥΚ. Καὶ πιστεύετε μὲ τα σωστά σας, σεις ὁποῦ ὑποστηρίζετε τοὺς Ρώμηδες, ὅτι ἀπὸ τὸ μεγάλο εἰσόδημά των θα ὠφεληθῇτε σεις, ἢ ὁ τόπος; Ὅλο αὐτὸ τὸ μεγάλο εἰσόδημα, τὸ ὅποτον ἀπὸ τὸν κειρὸν ὁποῦ ἄρχισαν νὰ τὸ εἰσπράττουν οἱ Ρώμηδες ἀνεβαίνει εἰς κάμποσα μιλιοῦνια, τί ἔγινε; ποῦ ἐξωδεύθηκε; Ἄκουσες ποτὲ νὰ ἔκαμαν οἱ Ρώμηδες κανένα φιλάνθρωπικὸ ἢ ἄλλο κοινωφελὲς κατὰστημα; Ἄκουσες ποτὲ νὰ ἐπῆραν μέρος εἰς κανένα δάνειο ἐθνικὸ, ἐξασφαλισμένο, καθὼς εἶναι ὅλα τὰ ἐθνικὰ δάνεια, και εἰς τὸ κεφάλαιό του και εἰς τοὺς τόκους του; Ἄκουσες ποτὲ νὰ ἐπῆραν μέρος εἰς κάμμιαν ἐθνικὴν συνεισφοράν, διὰ τὸν ἐθνικὸν στόλον π. χ. ἢ δι' ἄλλο τι, καθὼς ἔκαμαν και κάμνουν ἄλλοι ὁμογενεῖς πολὺ ὀλιγώτερον πλούσιοι ἀπὸ τοὺς Ρώμηδες, ὁμογενεῖς οἱ ὅποιοι ἀπέκτησαν τὸν πλοῦτόν των ὅχι χορεύοντες και τραγουδῶντες γύρω εἰς γαμικὸ τραπέζι, ἀλλὰ τὸν ἀπέκτησαν μὲ κόπο και ἰδρωτά; Ἄκουσες ποτὲ εἰς τόσας και τόσας κρίσιμους περιστάσεις ὁποῦ εὐρέθηκε τὸ νησί μας νὰ ἐπαρουσιάσθησαν ποτὲ οἱ Ρώμηδες νὰ προσφέρουν κάτι τι ἀπὸ τὰ ψιχία τῆς τραπέζης των διὰ τὸν τόπον τους; Ποτέ κανένα τοιοῦτο δὲν ἄκουσες. Ἐξ ἐναντίας ἐνθυμήσου ὅτι ὅταν ἦλθεν ἡ εὐλογία και ὁ σεισμός, και πολλὰ σπήτια ἦσαν γκρεμισμένα, και πολλοὶ συμπολιταί μας εὐρίσκοντο χωρὶς σκέπας και χωρὶς ψωμί βασανιζόμενοι ἀπὸ τὴν εὐλογίαν, ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ Λευκοὶ ἐβγήκαμεν νὰ μαζώξουμε ἐλεημοσύνην διὰ τοὺς πτωχοὺς ὁποῦ ὑπέφεραν ἀπὸ τὸν σεισμόν και ἀπὸ τὴν ἐπιδημίαν. Ἐγράψαμεν και εἰς τὰ ξένα, ὅπου ἔτυχε νὰ ἔχωμεν κανένα φίλον και ἐζητήσαμε τὴν βοήθειάν του. Ἐπιστήσαμεν μίαν κεντρικὴν ἐπιτροπὴν εἰς τὰς Ἀθήνας, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν οἱ ἀξιότιμοι κύριοι Ρενιέρης, διευθυντῆς τῆς ἐθνικῆς τραπέζης, ὁ τραπεζίτης Σκουζὴς, ὁ συμπολίτης μας και διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις καταστήμα-

τος τῆς ἐθνικῆς τραπέζης κ. Λεονάρδος Μερκάτης, και ἐκατωρθώσαμε νὰ μαζώξουμε ἀπὸ τὸ ἔλεος τῶν χριστιανῶν περίπου 20 χιλιάδας δραχμαίς, τὰς ὁποίας παρεδώκαμεν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὁποῦ εἶχε συστηθῇ τότε ἐδῶ, και τὰ ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπόρους. Ἦτο μία βανίδα ὕδατος ὁποῦ δὲν ἐφθανε βεβαίως νὰ σβύσῃ τὴν δίψαν, ἀλλὰ ἔως ἐκεῖ ἐφθασαν τὰ μέσα τὰ ὁποία ἐμπορούσαμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν ἡμεῖς οἱ πτωχοὶ, και ὅπωςδήποτε ἦτο μία βανίδα ἡ ὁποία κάπως ἐδρόσιζε τὰ μακραμένα χεῖλη. Τί ἔκαμαν ὅμως τότε, πόσοι ἀπὸ τὰ μελιούνια ὁποῦ εἶχαν σωριασμένα εἰς τὰ χεῖρια των οἱ Ρώμηδες, πῶσον ἐπρόσφεραν διὰ νὰ βοηθήσουν τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα εἰς τὸν τόπον των; Δύο στεγνὰ καὶ ξερὰ εἰκοσάφραγκα!—Ἦσαν γραμμένοι οἱ Κόντιδες διὰ 200 ἢ 300 δραχμαίς τὸν χρόνον διὰ τὸ πτωχοκομεῖον Ζακύνθου, ἀλλὰ ἀπὸ ἐδῶ και δύο χρόνια ἔσβυσαν τὸ ὄνομά των λέγοντες ὅτι δὲν ἐννοοῦν νὰ πληρώνουν, και τοῦτο ἔκαμε ὥστε και ἄλλοι ὁποῦ κατὶ ἐδίδαν διὰ τὸ πτωχοκομεῖον, ἀπεσύρθησαν λέγοντες, και μὲ κάποιον δίκην, «ἀφοῦ οἱ Ρώμηδες δὲν πληρώνουν, δὲν εἶνε σωστὸ νὰ πληρώνωμεν ἡμεῖς.»—Εἶχε νὰ πληρώσῃ ἡ μεγάλῃ και πλούσιᾳ οἰκογένεια 300 δραχμαίς εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον και νοσοκομεῖον, προσερχόμεναις ἀπὸ μικρὸν ἐδαφονόμιον διὰ κτήμα τοῦ νοσοκομείου ὁποῦ νέμεται ἡ μεγάλῃ οἰκογένεια, και ἂν δὲν ἤθελε τοὺς κρᾶζει εἰς τὸ δικαστήριον ὁ δήμαρχος τοικοκολλῶντας τὴν, κλησιν εἰς τὴν θύραν τοῦ μεγάλου σπητιοῦ, δὲν ἐπλήρωναν. Εἰπέ μου, ἐνθύμησέ μου ἓνα τοῦλάχιστον γεγονὸς ὁποῦ νὰ δείχνῃ, ὅτι οἱ Ρώμηδες ἔδωκαν ποτὲ κάτι τι διὰ ἀνάγκην ἐθνικὴν, ἢ ἐπαρχιακὴν ἢ δημοτικὴν; Ἐνθυμοῦμαι τώρα ἐγὼ ἓνα. Ὅταν ἐπαρουσιάσθησαν διὰ νὰ ζητήσουν τὴν δημαρχίαν τῆς πόλεως, διετυμπανίζετο εἰς τοὺς δρόμους ὅτι στέλνουν ἀπὸ τὸ Παρίσι οἱ Κόντιδες ἓνα μεγάλο χάρισμα διὰ τὸν δῆμον. Ἦλθε τὸ ἀτμόπλοιο, ἐξεμπάρκαρίστηκε μία κασέτα, τὴν ἔφεραν μὲ πομπὴν εἰς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

τὴν δημαρχίαν· τὴν ἀνοιξαν, καὶ ἤρραν μέσα μίαν μικρὴν στρογγυλὴ πλάκα μαρμάρου με γύρω-γύρω ἀριθμούς. Ἦτο ἓνα ἡλιακὸν ὥρολόγιον, ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου πωλοῦν εἰς τὰ παλαιοπωλεῖα τῆς Εὐρώπης καθὼς πωλοῦν ἐδῶ τὰ παληοσιδερά οἱ ἑβραῖοι, ὥρολόγια τὰ ὅποια τὰ ἀγοράζεις ἐκεῖ-πέρα, καὶ κενούρια ἂν ἦναι, με 20 ἢ 30 φράγκα. Εἶχεν εἰς τὴν μέσην καὶ ἓνα κανονέτο, τὸ ὅποιο γερμίζωντάς το μπαρουτὶ, τὸ μεσημέρι ὅπου ἀντίκρυζε ὁ ἥλιος ἀπὸ πάνου, ἐπυρσοκροτοῦσε. Ὁ δῆμαρχος τὸ ἔστησε ἔμπρὸς εἰς τὴν δημαρχίαν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸ ἔκρυψε διὰ νὰ παύσουν οἱ ἀστεῖσμοι πρὸ πάντων τοῦ συχωρεμένου τοῦ Τσίτσα, ὁ ὅποιος κάθε μεσημέρι ἐμάζωνε ἐκεῖ τριγύρω κόσμον, προσκαλῶντάς τον νὰ σταθῇ διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸν Κόντε νὰ κλά . . . Τί ἔγεινε λοιπὸν ὅλο αὐτὸ τὸ πλούσιον εἰσόδημα, ὅπου ἀπὸ τόσα χρόνια μαζώνουν οἱ Ρώμηδες; Τὸ σωρεύαζον ἴσως εἰς τραπέζας διὰ νὰ ἡμπορέσης νὰ εἰπῇς ὅτι τὸ φυλάττουσιν διὰ νὰ κάμουν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν ζωὴν τους, ἢ ἔπειτα ἀπὸ τὸν θάνατόν τους, κάμμιαν μεγάλην εὐεργεσίαν εἰς τὸ ἔθνος ἢ εἰς τὸν τόπον τους; Ὁχι. Τὸ ἡξεύρω καὶ τὸ ἡξεύρει καὶ ὁ κόσμος, ὅτι ὅλο αὐτὸ τὸ μεγάλο εἰσόδημα τὸ χαλοῦν καὶ δὲν τοὺς φθάνει διὰ τὰ ἐξοδά των. Βάζουν κάθε χρόνον καὶ χρέος. Ἐδῶ καὶ ὀλίγα χρόνια ἐπούλησαν, καθὼς καλὰ ἔξεύρεις, ἓνα μεγάλο κτῆμα εἰς τὴν Βλαχίαν διὰ ἑκατὸν χιλιάδες φλωρί, καὶ ἐχαλάσθησαν καὶ αὐτὰ τὰ χρήματα καθὼς ἐχαλάσθησαν καὶ χαλιοῦνται καὶ τὰ ἄλλα· καὶ γνωρίζεις καλὰ ὅτι τακτικῶς προπωλοῦν τὰ μισθώματα ὅπου λαβαίνουν ἀπὸ τὴν Μολδοβλαχίαν, καὶ διὰ νὰ πάρουν ἔμπροστὰ τὰ χρήματα ἀφίνουν πολλαῖς φοραῖς εἰς τοὺς ἀποκοπαραίους 10 καὶ 15 τὰ ἑκατὸν, ἀπαράλλακτα καθὼς κάμνει ὁ τελευταῖος φτωχονοικοῦρης ὅπου προπωλεῖ τὴν σταφίδα του ἢ τὸ λάδι του. Εἶναι αὐτὰ ἀληθινὰ ἢ ὄχι;

KOK. Ναί, εἶναι ἔτζη καθὼς τὰ λές. Ἀλλὰ με τοῦτο

τί θέλεις νὰ εἰπῇς; Οἱ ἄνθρωποι ἔτζη θέλουν νὰ μεταχειρισθοῦν τὴν περιουσίαν τους. Θέλουν νὰ χαροῦν καὶ νὰ διασκεδᾶσουν. Κάνενας νόμος, κάνενα ἔθιμο δὲν τοὺς ὑποχρεώνει νὰ χαρίσουν τὴν περιουσίαν τους εἰς τὸ ἔθνος ἢ εἰς τὴν ἐπαρχίαν, ἢ νὰ τὴν μοιράσουν εἰς τὸν ἓνα καὶ εἰς τὸν ἄλλον.

ΛΕΥΚ. Δὲν θέλω νὰ εἰπῶ τίποτε ἀπὸ αὐτὰ ὅπου λέγεις. Θέλω μοναχὰ νὰ σοῦ εἰπῶ ὅτι με ὅλο τὸ μεγάλο εἰσόδημα ὅπου ἔχουν οἱ Ρώμηδες, εἶναι πτωχοί, πτωχότεροι ἀπὸ ἡμᾶς, διότι τὸ εἰσόδημα αὐτὸ δὲν τοὺς φθάνει διὰ τὰ ἀσυλλόγιστα καὶ κοῦφα ἐξοδα ὅπου κάμνουν. Καθὼς σοῦ προεῖπα, κάθε χρόνον βάζουν καὶ χρέος. Ἐδῶ καὶ ὀλίγας ἡμέρας, εἰς τὰς 5] 17 Νοεμβρίου τρέχοντος, τοὺς ἤλθε ἀγωγή ἀπὸ τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ πληρώσουν 13, 000 δραχμαῖς ὅπου ἐκεῖ-πέρα χρεωστοῦν διὰ ἐξοδα ξενοδοχείου ἢ δὲν ἡξεύρω διὰ τί ἄλλο. Καὶ ἀφοῦ τὰ εἰσοδήματά των δὲν τοὺς φθάνουν διὰ τὰς χρεῖαις των, περιμένεις ἐσὺ καὶ ὁ ἄλλος νὰ σὲ πλουτίσουν; τί ἔμπορεῖ νὰ περιμένῃ ὁ τόπος ἀπὸ αὐτούς;

KOK. Αὐτὸ εἶνε ἔτζη καθὼς λές. Τὸ παραδέχομαι καὶ ἐγὼ ὅτι ὁ τόπος δὲν ἔχει νὰ περιμένῃ τίποτε ἀπὸ τοὺς Ρώμηδες. Ἀλλὰ μεταξὺ εἰς τὰ ἀσυλλόγιστα, καθὼς καλὰ εἶπες, ἐξοδα ὅπου κάμνουν οἱ Ρώμηδες, εἶναι καὶ τὰ ἐξοδα διὰ τὰς ἐκλογὰς διὰ νὰ πάρουν ψήφους. Ἐχουν τὴν μανίαν νὰ φαίνωνται ὅτι ἔχουν ἐπιρροήν, καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὸ θυσιάζουν. Διὰ τὸ ἀνακάτωμα, καθὼς λέγουν ἐκεῖνοι ὅπου τοὺς βαστοῦν τοὺς λογαριασμούς, ἐσκόρπισαν ὀγδοῇντα χιλιάδες φράγκα καὶ ἄλλα τόσα διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Στραβοπόδη. Ἀφοῦ λοιπὸν ἔχουν αὐτὴν τὴν μανίαν, διατί νὰ μὴ τοὺς τὴν καλλιεργήσωμεν διὰ νὰ τοὺς φάγωμεν καὶ ἡμεῖς κατὶ ἀπὸ τὰ τόσα ὅπου σκορπίζουν εἰς θεατρῖναις καὶ ἄλλα; Διατί νὰ μὴ τοὺς τριγυρήσωμεν διὰ νὰ τοὺς μαδῇσωμεν, καὶ ἔπειτα ποῖος μᾶς ἐμποδίζει νὰ κάμωμεν καὶ τὴν δουλειάν μας εἰς τὴν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

κάλπην καὶ νὰ τοὺς καταψηφίσωμεν ; Τώρα τοὺς ἀνα-
πτύχθηκε εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἡ μανία διὰ νὰ κάμουν
πεντάδα καὶ νὰ ρίψουν τὸν Λομβάρδον, ὥστε, καθὼς μοῦ
ἔλεγε προχθές ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς, εὐχαριστοῦνται διὰ νὰ
κάμουν πεντάδα νὰ μείνουν μὲ τὴν παντόφολαν μονα-
χὴν. Ὁ δὲ Ντιν-ντὴς ὅταν τὸν πιάσῃ τὸ παραμιλητὸ
λέγει : «Καὶ Ντιν-ντὴν ἂς μὴ μοῦ μείνῃ, μὰ ὁ Λομ-
»βάρδος νὰ μὴ μείνῃ. »

ΛΕΥΚ. Καὶ ἐγὼ σοῦ λέγω : «Καὶ Ντιν-ντὴν δὲν θὰ
»τοῦ μείνῃ καὶ ὁ Λομβάρδος θὲ νὰ μείνῃ.»—Σοῦ λέγω
ἀκόμῃ, ὅτι μὲ τοὺς φίλους ὁποῦ ἔπιασε καὶ δὲν θὰ ξε-
κολλήσουν πλέον ἀπὸ πάνω του, καὶ μὲ τὸν δρόμον ὁ-
ποῦ τραβάει καὶ ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἤμπορεῖ νὰ γυρί-
σῃ ὀπίσω, ὁ Ντιν-ντὴς—σημειώσέ το—πρὶν φθάσῃ εἰς ἡ-
λικίαν διὰ νὰ στήσῃ κἀλπην θὰ εὐρεθῇ χρεωκοπημέ-
νος χειρότερα ἀπὸ τὸν πάππον του. Εἶνε δὲ ἀποδεδειγμέ-
μενον, ὅτι κἀνείς εἰς τὴν Ζάκυνθον δὲν φτωχαίνει τό-
σον εὐκόλῃ καὶ τόσον γρήγορᾳ ὅσον οἱ Ρώμηδες. Ὅσον
δὲ διὰ τὴν παντόφολαν, ἔξυρῖς τί μᾶς εἶπεν ὁ Λομ-
βάρδος ὅταν τὸ ἔμαθε ; μᾶς εἶπε ξεκαρδισμένος ἀπὸ τὰ
γέλοια. «Ἄς ἴδωμεν τὸ πόδι γυμνὸ εἰς τὴν παντόφολαν
»καὶ ἂς χάσωμεν ὅχι μίαν ἀλλὰ καὶ δύο ἐκλογαίς.»

ΚΟΚ. Καὶ ποῦ τὸ ἔμαθεν ὁ Λομβάρδος διὰ τὴν παν-
τόφολαν ;

ΛΕΥΚ. Αἶ! καλὰ! καὶ νομίζετε ὅτι ἔχετε κἀνένα μυ-
στικόν ; ὅσα τὴν αὐγὴ λέγετε ἐκεῖ μέσα ἔς τὸ σαλῶνι
ἢ καὶ εἰς ταῖς παρακάμεραις τὰ μανθάνομεν τὸ μεσημέ-
ρι, καὶ ὅσα λέγετε ἀποβραδὺς τὰ μανθάνομεν τὴν αὐγὴ.

ΚΟΚ. Ἐμπορεῖ.—Ἰσως ἔχετε καὶ σεῖς ἀνθρώπους ὁποῦ
τοὺς στέλλετε εἰς τοῦ Ρώμα διὰ νὰ ἀκούουν καὶ νὰ σᾶς
λέγουν, καθὼς ἔχομεν καὶ ἡμεῖς ἄλλους ὁποῦ τοὺς στέλ-
λομεν εἰς τοῦ Λομβάρδου.

ΛΕΥΚ. Μὲ τὴν διαφορὰν ὁποῦ σεῖς μαθαίνετε ἀπὸ τοῦ
Λομβάρδου ὅσα θέλει ὁ Λομβάρδος νὰ μάθετε, ἐνῶ ἡμεῖς

μανθάνομεν ἀπὸ σᾶς καὶ ὅσα θέλετε καὶ ὅσα δὲν θέλετε.
Διότι ἐκεῖ, εἰς τὸ σαλῶνι, νοῦν δὲν ἔχετε διὰ νὰ σᾶς διευ-
θύνῃ. Ἀγωνίζεται τὴν τὸν κακὸν ὁ καυμένος ὁ Ζωσιμάς
διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ σᾶς διευθύνῃ, ἀλλὰ ἀπέτυχεν. Εἰ-
σθε καὶ θὰ ἦσθε ἐκεῖ μέσα χωρὶς διευθύνσιν, ἢ—διὰ νὰ
εἴπω καλλίτερα—εἴσθε, τὸ ὁποῖον εἶνε χειρότερον, διευ-
θύνται ὅλοι ὅσοι εἴσθε ἐκεῖ μέσα, Πάτρι, Μηδοὶ καὶ
Ἑλαμίται καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, ἄρ-
σενικοὶ καὶ θηλυκοὶ, καὶ ἐπομένως οὔτε σχέδιον οὔτε μυ-
στικὸν ἠμπορεῖτε νὰ ἔχετε. Ἀλλὰ ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς
τὴν σειρὰν τοῦ λόγου μας.

Ἄν ἦνε φανερόν ὅτι ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα ὁποῦ ἔχουν
οἱ Ρώμηδες, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν ἦναι, δὲν ἔχει νὰ ἐλπί-
σῃ κἀμμίαν ὠφέλειαν ὁ τόπος, διότι ὅλα αὐτὰ τὰ εἰ-
σοδήματα σκορπίζονται ἀπέξω ἀπὸ τὸν τόπον χωρὶς νὰ
ἔξυρουν καὶ αὐτοὶ ποῦ καὶ πῶς τὰ σκορπίζουν, φανερόν
ἀκόμῃ εἶνε ὅτι ἀπὸ τὰ ἔξοδα ὁποῦ κάμνουν ἐδῶ εἰς τὰς
ἐκλογάς, καὶ ἑκατὸν καὶ διακόσιαις χιλιάδες φράγκα καὶ
καὶ ἂν σκορπίσουν εἰς καθὲ ἐκλογὴν, θὰ τὰ σακουλώσουν
δύω ἢ τρεῖς καπεταναῖοι, οἱ ὁποῖοι θὰ κάμουν καὶ πάλιν
ὁ ἕνας δίπατα σπήτια καὶ ὁ ἄλλος θὰ ἀγοράσῃ
σταφιδάμπελα, ἐπεὶ δὲ οἱ ἄλλοι θὰ πάρτε καὶ πάλιν
τρεῖς τέσσαραις δραχμαῖς ὁ καθένας διὰ νὰ πουλήσετε
τὴν τιμὴν σας καὶ τὴν τιμὴν τοῦ τόπου σας. Ἐζησεῖς
λοιπὸν καὶ ἔμποροῦσε νὰ ζήσης μὲ τὸν κόπον σου ἕνα
χρόνον, καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ οἰκονομηθῇς καὶ νὰ ζήσης
μίαν ἡμέραν ; Ἀλλὰ σοῦ προσθέτω καὶ ἕνα ἄλλο. Αὐτὰς
τὰς ὀλίγας δραχμας ὁποῦ ἀπὸ τρεῖς καὶ τέσσαραις τὸ
κάθε κεφάλι οἱ καπεταναῖοι θὰ μοιράσουν ἀπὸ ἐκείνας
ὁποῦ θὰ σακουλώσουν, δὲν θὰ τὰς μοιράσουν εἰς ἐσᾶς τοὺς
Κόκκινους, ἀλλὰ καὶ πάλιν θὰ τὰς δώσουν εἰς ἐκείνους
ἀπὸ τοὺς ἐδικούς μας τοὺς Λευκοὺς, ὅσοι δὲν θὰ ἐντρα-
πῶσι νὰ ἀπλώσουν διακονεὺτὰ τὸ χέρι. Εἰς ἐσᾶς δὲ θὰ
σᾶς εἰποῦν καὶ πάλιν ὅτι σᾶς εἶπαν καὶ εἰς τὸ ἀνα-

κάτωμα καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ Στραβοπόδη. Θὰ σὰς εἰποῦν «παιδιὰ, ἐσεῖς εἰσθε ὁποῦ εἰσθε μὲ τὸν Κόντε, νῆσεῖς θὰ πάρετε ἀργότερα, ἀφήσετε τώρα εἰς τὴν ψηφοφορίαν νὰ ἀγοράσωμεν τοὺς Λευκοὺς, διὰ σὰς ἔχει φυλαχθέντα ἀργότερα περισσότερα ὁ Κόντες» καὶ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον θὰ σὰς γελάσουν πάλιν, καθὼς σὰς ἐγέλασαν εἰς τὸ ἀνακάτωμα καὶ εἰς τὴν ψηφοφορίαν τοῦ Στραβοπόδη. Ἐνθυμεῖσαι τί σὰς ἔλεγον τότε εἰς τοῦ Στραβοπόδη; Σὰς ἔλεγον ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὴν ψηφοφορίαν θὰ σὰς προσκαλέσῃ ὁ Στραβοπόδης, καὶ ὅσοι τοῦ χρεωστεῖτε θὰ σὰς χάριση τὰ διάφορα καὶ μέρος ἀπὸ τὸ κεφάλι, καὶ τὸ ὑπόλοιπον θὰ τὸ πληρώσετε εἰς δέκα χρόνια ἀτόκως. Σὰς ἔλεγον ὅτι θὰ σὰς κάμουν σχολεῖα καὶ παρθενάγωγεῖα εἰς τὰ χωρία (καθὼς σὰς τὸ λέγουν καὶ τώρα, ἀφοῦ τὰ ἐκλείσαν). Σὰς ἔλεγον ὅτι θὰ κάμουν τὸν δρόμον τοῦ Βασιλικοῦ καὶ θὰ στείλουν ἐκεῖ καὶ τὸν πατπᾶ. Σὰς ἔλεγον καὶ τόσα ἄλλα ἀπὸ ἐκεῖνα ὁποῦ σὰς λέγουν καὶ τώρα. Καὶ ὅταν ὁ Στραβοπόδης ὀκτῶ ἡμέραις ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν ἀπέθανε, καὶ ὁποῦ ὅλα αὐτὰ ἦσαν νωπὰ εἰς τὴν μνήμην σας, τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐδιαβάσθηκε ἡ διαθήκη τοῦ Στραβοπόδη ἠσωρειασθήκατε εἰς τὸ Δικαστήριον ὁ ἓνας ἐπάνω εἰς τὸν ἄλλον, καὶ καθένας σας ἐλογάζριζε τί καὶ πόσον θὰ τοῦ ἄφινεν ὁ μακαρίτης. Ἀλλὰ ἡ διαθήκη ἐδιαβάσθη καὶ ὅλοι σας ἐμείνατε μὲ τὸ λουκάνικο ἔς τὴ μύτη καὶ μὲ τὸ ζουμὶ τῆς γίδας εἰς τὴν κοιλιάν σας. Ἐτῆθι θὰ τὴν πάθετε καὶ τώρα. Οἱ καπεταναῖοι θὰ σακουλώσουν, καὶ τὰ ὀλίγα ὁποῦ θὰ δώσουν, θὰ τὰ δώσουν ὅχι εἰς ἐσας τοὺς Κόκκινους, ἀλλὰ εἰς τοὺς Λευκοὺς.

ΚΟΚ. Ἀπάνου εἰς αὐτὸ ἔχομεν παρμένα τὰ μέτρα μας. Αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν θὰ μᾶς περάσουν μὲ λόγια. Τὸ ἐλέπομεν ὁποῦ ἄρχισαν πάλιν κάποιοι Λευκοὶ νὰ τρουπώνουν εἰς τὸ σαλῶνι διὰ χρήματα. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην, θὰ πάρωμεν πρῶτον ἡμεῖς ὁποῦ τόσα χρόνια

δουλεύομεν καὶ εἰς κάθε ψηφοφορίαν ψηφίζομεν τὸν Κόντε, καὶ τρέχομεν ξοπίσω καὶ εἰς ταῖς ἐπιδειξεις. Ἡ ψηφοφορία θὰ γείνη εἰς ταῖς παραμονάδαις τῶν χριστουγεννῶν, χρειάζεται κρέας, μανέστρα, παπούτσια, ρεῦχα. Ἄν δὲν μᾶς τὰ κάμουν τότε, πότε θὰ τὰ κάμουμε; Καὶ ἀφοῦ οἱ Κόντιδες ἐξοδεύουν, διὰ τόσα χρόνια, ἑκατὸν, καθὼς λέγουν, χιλιάδες τάλλαρα τὸν χρόνον εἰς θεατρῖναις καὶ εἰς τὰ παρόμοια, καὶ ἡμεῖς τώρα τόσα χρόνια τοὺς ἀκλουθαμε ἀπὸ πίσω μὲ τὰ χέρια ἀδειανὰ, ἄς ξοδιάσουν ἐφῆστο μία φορὰ τόσον καὶ διὰ ἡμᾶς ἑκατὸ χιλ. φράγκα διὰ νὰ οἰκονομηθοῦμε τὴν ἡμέραν τῶν χριστουγεννῶν. Ἀπὸ εἰκοσιοκτάρικον τὸ κεφάλι καὶ ἀπάνω. Ἐκατάλαβες; ὀλιγώτερον δὲν πάει. Ἄν δὲ καὶ πάλιν μᾶς κάμουν τὰ ἴδια, ἂν δηλαδὴ θελήσουν νὰ μᾶς εἰποῦν, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ὁποῦ εἴμεθα ὀκτοὶ των καὶ ὅτι θὰ δώσουν καὶ πάλιν τὰ χρήματα εἰς τοὺς Λευκοὺς, ἂν, μὲ ἄλλα λόγια, ἰδοῦμεν καὶ πάλιν, ὅτι δὲν πέρνουν χρήματα παρὰ μόνον οἱ Λευκοὶ, γενόμεθα καὶ ἡμεῖς Λευκοὶ, ἐνωμένοι μὲ σὰς, καταψηφίζομεν τὸν Κόντε, καὶ τὸ πανηγύρι τελειώνει.

ΛΕΥΚ. Μὲ αὐτὰ ὁποῦ λές, δείχνεις τὸ μεγάλο κακὸ ὁποῦ οἱ Ρώμηδες ἔκαμαν εἰς τὸν τόπον μας, καὶ τὴν νέαν μεγάλην ἁμαρτίαν, τὴν ὁποίαν ἡ μεγάλη οἰκογένεια ἔβαλε εἰς τὴν βίχιν της, καὶ διὰ τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς θὰ τὴν τιμωρήσῃ, καθὼς καὶ διὰ τόσαις ἄλλαις ὁποῦ ἔχει γεναμέναις. Ἐμβάζοντας τὴν χρηματικὴν διαφθοράν εἰς τὰς ἐκλογὰς οἱ Ρώμηδες, ἔκαμαν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἄλλην φορὰν ἔκαμνον οἱ βάρβαροι πολιορκηταὶ μιᾶς χώρας, ὁποῦ διὰ νὰ τὴν κυριεύσουν ἐφαρμάκωναν ταῖς βρύσαις καὶ τὰ πηγάδια. Ἡ χρηματικὴ διαφθορὰ εἰς τὰς ἐκλογὰς, ἡ ἀγοροπωλησία τῆς ψήφου, εἶναι φαρμάκιον τῆς βρύσης τῆς γενικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς κοινῆς γνώμης, εἶναι ἐξευτελισμὸς τῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁποῦ εἰς τὴν ἐπικειμένην ψηφο-

φορίαν πρόκειται ν' αποφασισθῇ ἂν θὰ ζήσῃ ἢ θ' ἀπο-
θάνῃ τὸ Ἔθνος, εἰς στιγμὴν τὴν ὁποίαν σὺ ὁ ἴδιος εἰς
τὴν ἀρχὴν τῆς ὁμιλίας μας μοῦ τὴν ἐπαράστησες τόσον
σπουδαίαν, τόσον σοβαρὰν, τόσον ἐπιφοβὸν, εἰς στιγμὴν
ὁποῦ ἂν ἐκλεχθῶσι βουλευταὶ ἄνθρωποι πωλημένοι εἰς
τὸν Κουμουνδοῦρον, καὶ ἂν ὡς ἐκ τούτου προδότηι καὶ
φανεροὶ ἀποδεδειγμένοι κλέπται καὶ λησταὶ ἐξακολουθή-
σουν νὰ κυβερνῶσιν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴν ἔχωμεν ἐπα-
νάστασιν καὶ ἀνατροπὴν ὁποῦ δὲν θὰ τελειώσῃ ἐν μιᾷ
νυκτὶ καὶ μὴν καὶ ἀναίμακτος ὡς εἰς τὰ 1843
καὶ 1862, εἰς αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἀντὶ νὰ σκεπτώμε-
θα πῶς θὰ ἐνεργήσωμεν καὶ τί θὰ κάμωμεν διὰ νὰ ἐκλε-
χθῶσιν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι πηγαίνοντες εἰς τὴν βουλὴν
νὰ ζητήσωσι λογαριασμὸν ἀπὸ τὸν Κουμουνδοῦρον διὰτὶ
ἐπρόδωκε τὰ Ἰωάννινα, τὸ Μένζοβον, τὴν Κρήτην καὶ
ἔσθυσε τὰς γλυκυτέρας ἐλπίδας τοῦ ἑλληνισμοῦ; διὰτὶ
μᾶς ἐπῆρε τὰ παιδιὰ μας ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ μας εἰς τὴν
καρδιὰν τοῦ χειμῶνος καὶ τὰ ἐτυράννησε καὶ τὰ τυραν-
νεῖ ἓνα ἥμισυ χρόνον; διὰτὶ ἐρούφιξε τὸ δάνειον τῶν
120 ἑκατομμυρίων ὁποῦ ἐψήφισεν ἡ βουλὴ, νὰ τὸ πάρῃ
μόνον καὶ μόνον ἂν ἐγένετο πόλεμος; διὰτὶ ἔσπασαν τὸ
ταμεῖον Θηβῶν, καὶ ἔρπαζαν 800 χιλιάδας δραχμὰς, καὶ
μαζὺ μὲ τὸν κλέπτην ταμίαν ἐπαρουσιάσθηκεν ἀδιάντρο-
πα ὁ ἐξοχώτατος πρωθυπουργὸς ἐμπροστὰ εἰς συμβο-
λαιογράφον καὶ συντροφικὰ μὲ τὸν κλέπτην ταμίαν, καὶ
σὺν ἀδελφάκια ἀμοίραγα, ἀγόρασεν μὲ τὰ κλεμμένα
χρήματα τὸ μεγάλο τζιφλίκι τῆς Καστανιότισσας εἰς τὴν
Εὐβοίαν; διὰτὶ διὰ νὰ πλουτίσῃ ἀπὸ τὸ δημόσιον μία
ληστρικὴ συμμορία, καὶ διὰ νὰ γίνωσι βαθύπλουτοι ἄν-
θρωποι ἕως χθὲς διακονικαῖοι παρέλυσαν τὴν διοίκησιν
εἰς ὅλους τῆς τοῦς κλάδους, ἔφεραν παντοῦ τὴν ἀναρχίαν
καὶ μᾶς ὠδήγησαν εἰς τὸ θάνατον τῆς χρεωκοπίας, ἢ
ὁποία ἀφύκτως θὰ μᾶς φέρῃ καταστρεπτικὴν ἐπανάστα-
σιν; Πενήντα μιλιοῦναι εἶναι ὅλα μας τὰ εἰσοδήματα.

Εἴκοσι ἐννέα μιλιοῦναι τὸν χρόνον πρέπει νὰ διδῶμεν διὰ
τόκους καὶ χρεωλύσια διὰ τὰ χρέη ὁποῦ μᾶς ἔχει φορτώ-
σει εἰς τὴν ράχιν ὁ κουμουνδουρισμός. Μᾶς μένουσι διὰ
τὰ ἐξόδα εἰκοσιένα μιλιοῦναι. Διὰ μόνον τὰ ἐξόδα τοῦ
στρατοῦ μᾶς χρειάζονται εἴκοσι τέσσαρα μιλιοῦναι. Καὶ
διὰ τ' ἄλλα ἐξόδα πῶς θὰ τὰ οἰκονομήσωμεν; Ἐμπορεῖ
νὰ ἔλθῃ μία διόρθωσις εἰς τὴν οἰκτράν αὐτὴν κατάστασιν
καὶ νὰ μὴ χαθῇ τὸ Ἔθνος τὸ ὅποιον θὰ χαθῇ ἐὰν οἱ
προδότηι καὶ οἱ κλέπται δὲν καταδικασθῶσι καὶ διωχθῶσι,
διὰ πάντα ἀπὸ τὴν πολιτικὴν σκηνὴν, ἔλθωσι δὲ νὰ κυ-
βερνήσωσιν ἄνθρωποι πατριῶται καὶ τίμιοι, οἱ ὁποῖοι νὰ
ἡμποροῦν νὰ ἀνυψώσουν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τὴν ὑπόλη-
ψιν τοῦ Ἔθνους, τὴν ὁποίαν κατέστρεψεν ὁ κουμουνδου-
ρισμός, καὶ νὰ φέρουν αὐστηρὰς οἰκονομίας, προφυλάττον-
τας τὸ χρῆμα τοῦ δημοσίου ἀπὸ τὴν διαρπαγὴν, διὰ νὰ
γλυτώσωμεν ἀπὸ τὴν ἀναπόφευκτον χρεωκοπίαν καὶ ἀπὸ τὰς
καταστρεπτικὰς συνεπειὰς τῆς. Εἰς τοιαύτην στιγμὴν λέγω,
ἀντὶ νὰ συζητοῦμεν καὶ νὰ σκεπτώμεθα ὡς πατριῶται,
ποίους θὰ στείλωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ τιμωρήσουν
τοὺς προδότης καὶ κλέπτας καὶ νὰ σωθῇ τὸ Ἔθνος καὶ
ὁ τόπος, ἐξ ἐναντίας ἡμεῖς νὰ καθήμεθα νὰ συζητοῦμεν καὶ
νὰ σκεπτώμεθα, πῶς θὰ κάμωμεν διὰ νὰ πάρωμεν 3—4
—5 δραχμαῖς διὰ νὰ πωλήσωμεν τὴν ψῆφόν μας, ὡς ἐκλο-
γεῖς, εἰς ἐκείνου ὁποῦ πρὶν γίνωσι βουλευταὶ ἔχουν πω-
λήσει τὴν ἰδικὴν των ψῆφον εἰς τὸν Κουμουνδοῦρον! δὲν
αἰσθάνεσθαι ποῖον δηλητήριον ἔχουσιν εἰς ταῖς φλέβαις μας
ἡ διαφθορά τῶν Χάχιδων; Εἴμεθα ἢ ὄχι ἡμεῖς ἐκεῖνοι,
οἱ ἴδιοι ὁποῦ τὴν ψῆφόν μας δὲν ἐμπόρετε νὰ μᾶς τὴν
πάρῃ ἡ παντοδύναμος, ἡ κοσμοκράτωρ Ἀγγλία, ἡ ὁποία
ἔφθασε νὰ στείλῃ ἐδῶ εἰς τὰ μικρὰ νησιά μας τὸν με-
γάλον πολίτην τῆς, τὸν γίγαντα Γιάδστονα, ὁ ὁποῖος μ' ὅ-
σα χάϊδια καὶ ἂν μᾶς ἔκαμε, μ' ὅσας ὑποσχέσεις καὶ δῶ-
ρα καὶ ἂν μᾶς ἔταξε, δὲν κατώρθωσε νὰ μᾶς πάρῃ τὴν
ψῆφόν μας, καὶ ὁ κόσμος ἐξ αἰτίας τοῦ μεγάλου ὁποῦ

ἐπαρουσιάστηκε ἔμπροστά μας· καὶ εἰς τὸν ὅποιον ἔμπορέσαμεν ν' ἀντισταθῶμεν διὰ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος μας, ὁ κόσμος μᾶς ἐκτίταξε καὶ μᾶς ἐχειροκρότησε, καὶ τώρα νὰ πωλήσωμεν τὴν ψῆφόν μας εἰς Νάννου καὶ τούτους Χάχηδες διὰ νὰ ὑπάγουν εἰς τὰς Ἀθήνας νὰ σκεπᾶσιν καὶ νὰ ὑπερασπίσιν προδουσίαις καὶ κλεψιαῖς, τὰς ὁποίας διατυμπανίζει καὶ αὐτὸς ὁ Τομαρόπουλος μετὰ τὴν ὑπογραφὴν του, κηρύττωντας ὅτι θὰ παροικίῃ καὶ ἐπίσημα ἔγγραφα;

KOK. Τί τὰ θέλεις; τὰ αἰσθάνομαι καὶ ἐγὼ αὐτὰ ὅπου λέγεις, μὴ νομίζεις ὅτι ἐλπισμένησα καὶ ἐγὼ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅπου τὴν ἡμέραν τῆς ψηφοφορίας ἐπαρουσιάζετο ὁ ἐκλογεὺς, μέγας καὶ υπερήφανος ὡς ἀληθινὸς αὐτοκράτωρ, ἔμπροστά εἰς τὴν κάλπην, καὶ μετὰ τὸ σφαιρίδιον εἰς τὸ χερί ὁ πτωχὸς διακολάξης ἐγενότου ὅμοιος μετὰ τὸν ἐκατομμυριοῦχον, κλητίζοντας τὰ χρήματα τὰ ὅποια ἤμπορουν νὰ τοῦ προσφέρουν, διὰ νὰ τοῦ πάρουν τὴν ψῆφόν του, καὶ περιφρονῶντες τὰς ὑποσχέσεις; τὰς ὁποίας ἤμπορουν νὰ τοῦ δώσουν, διὰ νὰ τὸν σκληνέσουν, ἔριπτε τὴν ψῆφόν του καθὼς τοῦ ὑπαγόρευε ἢ συνειδήσεις του, ἀποφεύγωντας εἰς τὰς ἡμέρας τῆς ψηφοφορίας νὰ δεχθῇ οὔτε ἓνα ποτήρι κρασί. Ἦσαν τφόντι τότε μεγάλοι καὶ ὑπερήφανοι αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. Σοῦ τὸ παραδέχομαι καὶ ἐγὼ ὅτι οἱ Ρώμηδες ἔκμαν μίαν μεγάλην ἁμαρτίαν ἐμβάζοντες τὴν χρηματικὴν διαφθοράν, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ἐγένεκε, πῶς θὰ διορθωθῇ;

ΛΕΥΚ. Κάμε καὶ σὺ ὅ,τι ἔκαμαν οἱ ἐκλογεῖς τοῦ Μαχαϊράδου εἰς τὴν περασμένην δημοτικὴν ἐκλογὴν, πάρε τὰ χρήματα, πάρε ὅσα περισσότερα ἤμπορέσεις, μὴ ζητήσης νὰ ὠφελῇς σὺ ἀπὸ αὐτὰ, δώσε τα, καθὼς τὰ ἔδωσαν οἱ ἐκλογεῖς τοῦ Μαχαϊράδου, εἰς τοὺς πτωχοὺς, καὶ καταψήφισε φανερά, καθὼς ἐκαταψήφισαν ἐκεῖνοι, τὸν δικθορέα, διὰ νὰ τὸν τιμωρήσης καὶ νὰ προφυλάξης τὸν τόπον σου ἀπὸ τὰς θανατηφόρους συνεπείας τῆς διαφθορᾶς.

KOK. Αὐτὰ εἶναι ἔτζη, καθὼς τὰ λές. Ἀλλὰ πρέπει νὰ

τὰ λέγωμεν μοναχοί μας διὰ νὰ μὴ τὰ μνησθάνουν οἱ ξένοι καὶ ἐντροπιάζεται ὁ τόπος μας.

ΛΕΥΚ. Εἶσαι εἰς μεγάλην ἀπάτην ἂν στοχάζεσαι ὅτι αὐτὰ δὲν τὰ γνωρίζουν οἱ ξένοι. Κάμε ἓνα γύρον εἰς ἄλλας ἐπαρχίας, εἰς τὸν Πύργον, εἰς τὴν Πάτραν, πῆγαινε εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔμβα εἰς τὸ πρῶτον καφενεῖον, πάρε τὰς ἐφημερίδας καὶ θὰ ἰδῇς καὶ θὰ ἀκούσης τί λέγουν καὶ τί γράφουν διὰ τὴν Ζάκυνθον, ἔπειτα ἀπὸ τὴν Κακιάβαν τοῦ Χούσου καὶ τὴν ψηφοφορίαν τοῦ Στραβοπόδη διὰ τὴν Ζάκυνθον, ἢ ὁποία ἔως προχθὲς ἐθεωρεῖτο ἡ κορασίδα μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Βασιλείου. Αὐτὸ εἶνε τὸ φωτίκι, τὸ ὅποιον ἐφόρεσαν εἰς τὸν τόπον των οἱ Ρώμηδες. Μὴ στοχασθῇς ὅτι ἔμεινε κρυμμένον, δὲν ἔμπορουν νὰ μὴ διατυμπανισθῇ πανταχοῦ· μόνον θεραπευτικὸν ἀπομένει νὰ ἀποδειχθῇ εἰς τὴν προσεχῇ ἐκλογὴν, ὅτι ἡ ἐντροπὴ τῆς Κακιάβας τοῦ Χούσου καὶ τῆς ψηφοφορίας τοῦ Στραβοπόδη ἦτο κατὰ τι διαβατικὸν καὶ στιγμαῖον, τὸ ὅποιον δὲν θὰ ξαναγίνη.

KOK. Εἰς αὐτὰ ἔχεις δίκην. Εἶναι ἔτζη καθὼς τὰ λές. Ἀπὸ ἡμπόρεσα νὰ ζήσω ἓνα καὶ δύο καὶ τρεῖς χρόνους μετὰ τὸν κόπον μου, χωρὶς νὰ ἀπλώσω τὸ χερί εἰς τὸν Κόντε, θὰ ἡμπορέσω νὰ ζήσω καὶ μίαν ἡμέραν, καὶ νὰ περιφρονήσω τὰς δύο-τρεῖς δραχμαῖς ὅπου θὰ μοῦ δώσῃ ὁ Κόντες διὰ νὰ μοῦ πάρῃ τὴν ψῆφόν μου καὶ τὴν τιμὴν μου. Ἀλλὰ σκέψου ἓνα ἄλλο. Ἐχομεν τὴν στρατολογίαν. Ἐχομεν κληρούχους, λιποτάκτας ἀνυποτάκτους. Ὅλοι αὐτοί, ἂν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, ἢ οἱ πατέρες των, ἢ ἀδελφοὶ των, ἢ συγγενεῖς των ἀναβοῦν εἰς τοῦ Ρώμα, καὶ γονατίζουν καὶ φιλήσουν τὸ χερί, εὐθὺς ἐλευθερώνονται ἀπὸ ὅλαις ταῖς στενοχωρίαις τῆς στρατολογίας. Ἄν ᾖναι ἀνυπότακτοι ἢ λιποτάκται μένουσιν ἀκαταδίωκτοι, καὶ καταγίνονται ἐλεύθεροι δημοσίως καὶ φανερά εἰς τὰ ἔργα των, χωρὶς νὰ τοὺς ἐνοχλήσῃ κανεὶς· πηγαίνουν καὶ εἰς τὸν περίπατον μαζί με τοὺς χωροφύλακας. Ἄν συλλη-

φθῶσιν ἀπὸ τὸ μεταβατικὸν καὶ ὀδηγηθῶσιν εἰς τὴν Μοι-
ραρχίαν, μόλις εἰποῦν εἰς τὸν Μοίραρχον, εἶμεθα τοῦ
Κόντε, ἐγονατίσαμεν καὶ ἐφιλήσαμεν
καὶ εἶμεθα ἑτοιμοὶ καὶ τῶρα νὰ γονα-
τίσωμεν καὶ νὰ φιλήσωμεν τὸ χέρι, τοὺς
ἀνεβάζουν εἰς τοῦ Κόντε, γίνεται τὸ χειροφίλημα καὶ ἀ-
φίνονται ἐλεύθεροι. Αὐτὰ θὰ μοῦ εἴπῃς εἶναι συχαμερὰ,
μοῦ κάμνουν καὶ ἐμὲ ἀηδῖαν, καὶ ἀκόμη περισσότερον ἀη-
δῖαν αἰσθάνθηκα ὅταν μοῦ ἔτυχε νὰ ἰδῶ εἰς τὸ σαλῶνι
τοῦ Κόντε νὰ υποβάλλωνται εἰς τὴν τελετὴν τοῦ χει-
ροφίληματος καὶ Παππάδες. Ἀλλὰ τί νὰ γίνῃ, ἀδελφε,
ὅπου ἂν δὲν τὸ κάμῃς εὐθὺς βλέπεις εἰς τὸ σπῆτι σου
κονάκι, σοῦ ἄρπαζουν τὸ παιδί σου, τὸν ἀδελφόν σου ἢ
τὸν πατέρα σου, καὶ μένει ἡ φαμελιὰ ἔρημη καὶ ἐγκα-
ταλειμμένη. Μήπως δὲν τὰ ἔξυρεις ὅλα αὐτὰ; μήπως
δὲν ἡξέυρεις ὅτι ἄρπαζαν καὶ παιδιὰ ἀνήλικα 17 καὶ
18 χρονῶν, ὅτι ἄρπαζαν καὶ ὑπερήλικας 35 καὶ 40 ἐ-
τῶν, καὶ τοὺς ἔστειλαν εἰς Φέρσαλα καὶ Πέρσαλα; μή-
πως δὲν ἔθυμασαι τί συνέβηκε ἐδῶ καὶ τέσσαρας ἢ πέντε
μῆνες εἰς τὸ Κατάκωλον καὶ εἰς τὸν Πύργον, εἰς πα-
τριώταις μας ὅπου εἶναι ἐκεῖ καὶ ἐδούλευαν διὰ νὰ βγά-
λουν τὸ ψωμί των, καὶ ἐπειδὴ οἱ ἐδῶ συγγενεῖς των δὲν
ἤθελον νὰ φιλήσουν τὸ χέρι, ἔστειλαν οἱ Κόντιδες δια-
ταγὴν εἰς τὸν Πύργον, καὶ διὰ μιᾶς χωροφύλακες καὶ
στρατιῶται ἄρπαζαν παιδιὰ 15—16 χρονῶν καὶ ἡλι-
κιωμένους 40 χρονῶν ἐνῶ εἰργάζοντο, δὲν τοὺς ἐσυγ-
χώρησαν οὔτε νὰ ὑπάγουν εἰς τὸ σπῆτι τους διὰ νὰ πᾶ-
ρουν μαζὺ τους, ἂν εἶχαν κάμμιαν δραχμὴν ἢ κἀνένα ροῦ-
χο, καὶ μία καὶ νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς, τοὺς ἔστειλαν εἰς τὰ
σύνορα καὶ ἐκεῖ εὕρισκονται ἀκόμη; Διὰ νὰ μάθῃς σπα-
ραξικάρδια καθέκαστα αὐτῆς τῆς ἱστορίας τοῦ Κατάκω-
λου καὶ τοῦ Πύργου, ἐρώτησε τὸν δήμαρχον Ναφθίων,
τὸν Μπάσταν, ἐρώτησε τὸν δήμαρχον τῶν Ἐλατίων τὸν
Κοῦλαν καὶ ἄλλους δημάρχους. Ἐτρεξάν τότε οἱ δὴ-

μαρχοὶ αὐτοὶ εἰς τὴν πόλιν, ἀνεφέρθησαν εἰς τὴν Νο-
μαρχίαν, ἔκαμαν τηλεγραφήματα εἰς τὸ Ἰπουργεῖον καὶ
ἀναφορὰς, ἀλλὰ ὅλα ματαίως. Οἱ ἀνήλικες καὶ ὑπερή-
λικες ἐκεῖνοι ἔμειναν καὶ μένουν εἰς τὸν στρατὸν καὶ
τοὺς ἔστειλαν μάλιστα καὶ πλέον βαθυὰ. Ἄν τῶρα οἱ
ἐδῶ συγγενεῖς των ἤθελε ἀναδοῦν τὴν μεγάλην σκάλαν
καὶ ὑποταχθοῦν εἰς τὸ γονάτισμα καὶ χειροφίλημα, θὰ
τὰ ἐπάθαιναν ὅλα αὐτὰ; βέβαια ὄχι. Εὐθὺς θὰ ἐβγαίνε
ἓνα τηλεγράφημα ἀπὸ τὸ σαλῶνι καὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ ἐ-
λευθερώοντο. Τῶρα δὲν σοῦ φαίνεται φρόνιμον, ὅτι διὰ
νὰ ἐλευθερωθῶμε ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς τυραννίας, ἔστω
ἂς περιφρονήσωμεν τὰ χρήματα, ἀλλὰ νὰ μὴν ἐρη-
μώσουν ταῖς φαμελιαῖς μας. Πρόσθεσε καὶ κἄτι ἄλλο, τὸ
ὅποιον καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε ἀδιάφορον. Ἄν χρεωστῇς εἰς
τὸ ταμεῖον, ἔρχεται τὸ μεταβατικὸν μετὰ τὴν διαταγὴν
τοῦ ταμῖα· ἅμα δεῖξῃς τὸ ράβασάκι ὅπου δίδει ὁ Κόν-
τες εἰς τοὺς ἐδικούς τους, τὸ μεταβατικὸν φεύγει ἀμέσως,
ἀλλέως ἂν δὲν ἔχῃς ράβασάκι, εὐθὺς σὲ δένουν καὶ μία
καὶ εἰς τὴν φυλακὴν.—Ἄλλο ἀκόμη, ὄχι μικρότερον.
Ἐχῇς τὴν ἀτυχίαν νὰ ἔχῃς συγγενὴ κατὰδικον εἰς τὰς
φυλακάς; Ἄν ᾔσαι μετὰ τὸν Κόντε ὁ συγγενὴς σου ἔχει
ὅλας τὰς εὐκολίας, ἐμπορεῖ καὶ νὰ ἐξέρχεται μετὰ τὴν
ἁμαξάν. Ἄν δὲν ᾔσαι μετὰ τὸν Κόντε, ἀλλοίμονον εἰς τὸν
ἀτυχῇ φυλακισμένον, τὸν φένουν καὶ τὸν γδέρνουν ἐκεῖ
μέσα. Διὰ νὰ γλυτώσωμεν λοιπὸν ἀπὸ ὅλας αὐτὰς τὰς
τυραννίας, καὶ ἀπὸ ἄλλας ἀκόμη ὅπου περιττὸν νὰ τὰς
εἴπω, διότι καλῶς τὰς γνωρίζεις, ἂς ὑποκριθῶμεν ὅτι
εἶμεθα μαζὺ τους, ἂς γονατίσωμεν, ἂς φιλήσωμεν καὶ τὸ
χέρι καὶ ἔπειτα τοὺς καταψηφίζομεν εἰς τὴν κάλπην.
Πόσοι φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ Παππά καὶ λέν νὰ ᾔτον
κομμένο;

ΔΕΥΚ. Τῶρα νὰ σοῦ εἰπῶ. Αὐτὰ ὅπου μοῦ λὲς σοῦ
δείχνουν, ὅτι ἂν κάμνουν αὐτὰ, τὰς τυραννίας οἱ Ρω-
μηδες τῶρα ὅπου δὲν ἐπίασαν ἀκόμη τὸ χαλινάρι, πό-

σας και ποίας άλλας θα κάμουν αν τους αφήσωμεν να καθαλικεύσουν το άλογον! Ούαι και άλλοίμονον εις η-
μας και εις τον τόπον μας αν κερδήσουν την τωρινήν
ψηφοφορίαν οι Ρώμηδες και ιδούν ότι πραγματικώς έ-
καθαλίκευσαν! Έδω και τριάντα χρόνια, όταν και πάλιν
οι Ρώμηδες είχαν την έξουσίαν, τα ίδια έκαμναν εις
την ώραν της ψηφοφορίας. Γνωρίζοντες ότι ο τόπος δεν
τους αγαπήσεν ούτε έμπορεί να τους αγαπήση, διότι
πάντα έκαμναν κακό και ποτέ καλό εις τον τόπον, έ-
γύρευαν και τότε με τα ίδια μέσα, με την ιδίαν βίαν,
με την ιδίαν τυραννίαν, να υποχρεώσουν τον κόσμον να
τους ψηφίση. Έρωτήσατε όσοι είσθε νέοι τους πατέρας
σας να σας είπουν τας ιστορίας του Δρακούλη και των μα-
χαίραδων της τότε έποχής. Ένα πράγμα είχαν ολιγω-
τερον τότες, δεν έβαζαν εις ενέργειαν την χρηματικήν
διαφθοράν. Τότε δεν είχαν τα χρήματα όπου έχουν σή-
μερα, διότι τότε ήσαν άρχοντες χρεώκοπημένοι της Ζα-
κύνθου, δεν ήσαν, καθώς σήμερα, άρχοντες της Βλαχο-
μπουγδανιάς. Τότες τρώντι οι πατέρες σας δια να λυ-
τρωθούν από την πείσιν και την τυραννίαν την ρωμιά-
νικην έκαμναν εκείνο όπου λες να κάμης έσύ σήμεραν. Έ-
τρεχαν εις του Κόντε, έγονάτιζαν και έφιλούσαν το χέρι,
έμαζώνοντο εις τα τραπέζια όπου τας ημέρας της ψη-
φοφορίας ήσαν έτοιμασμένα, όχι εις του Χούσου, αλλά
εις αυτά τα σαλώνια, και τραπέζια όπου δεν έπροσφέ-
ρετο, σαν τώρα, ζουμι από γίδα αλλά φαγητά και
κρασία εκλεκτά, και τρώγοντες και πίνοντες με το «ζή-
τω ο Κόντες», πέρνοντες μάλιστα τάχα από τον μεγά-
λον ένθουσιασμόν των και πετώντες από το παραθύρι μπο-
τίλιας, ποτήρια και πιάτα δια την χαράν του Κόντε,
εκαταβαίνουν ζητωκραυγάζοντες και επήγαιναν δια να
ψηφίσουν, και ο Κόντες έμετρούσε και ο Κόντες έσημείω-
νε, και έλεγε παμψηφεί την επήραμεν· και
όταν άνοιγοντο αι κάλπαι έβλεπεν ότι παμψηφεί

την έχασεν! Αυτά όπου προτήτερα μου είπες, είδαμεν
και εις τον καιρόν των πατέρων σας, οι δε πατέρες σας έ-
πολιτεύθησαν καθώς σου λέγω, απέκλεισαν τους Ρώμη-
δες δια 30 χρόνια από τα πολιτικά. Δεν θα έδυσκο-
λευόμην να σου είπω, κάμετε και σεις, ότι έκαμναν οι
πατέρες σας, γονάτισετε και φιλήσετε το χέρι των τυ-
ραννών δια να λυτρωθήτε από τα βάσανα, και έπειτα
από ολίγας ημέρας τους τιμωρείτε καταψηφίζοντες τους
εις την κάλπην. Μία σκέψις με βαστάει, ή ακόλουθη.
Όταν οι πατέρες σας, δια να σωθούν από την τότε
ρωμιάνικην τυραννίαν, επήγαιναν και έφιλούσαν το χέρι,
δεν έφοβούντο να τους είπη κανείς ότι επήγαν εκεί και
έπουληθήσαν δια χρήματα, διότι τότες, καθώς σου προ-
είπα, οι Ρώμηδες χρήματα δεν έδιδαν διότι δεν είχαν.
Αλλά σήμερα μόλις αναβής εις την σκάλαν του Ρώμα,
εὐθὺς θα σου είπουν ότι άνέβηκες δια χρήματα δια να που-
λήσης την ψήφόν σου, και θα σου λέγουν, ότι λέγουν δι' έ-
κείνους όπου άνεβοκαταβαίνουν απ' εκείνην την σκάλαν, ή
όποια—το ξέρεις καλά—έχει το προτέρημα να σημά-
δεύη εις το μέτωπον όσους από ημάς τους πτωχούς την
πατήσωσι.

ΚΟΚ. Τι τα θέλεις, άδελφέ μου· όλα είναι ετζη καθώς τα
λές. Το ξέρω και εγώ, ότι όποιον από ημάς άνεβαίνει
την σκάλαν του Ρώμα ο κόσμος τον θεωρεί πουλημένον.
Έγω να σου είπω την αγίαν αλήθειαν, από έδω και
κάμποσον καιρόν έπαυσα να πηγαίνω ημέραν· πηγαίνω
πάντοτε νύχτα· διότι όταν εκατέβαινα εκείθεν ημέραν,
μου έφαινετο ότι με εκύτταζαν οι άνθρωποι, με έδει-
χνάν και έλεγαν μετάξυ των να και αυτός έπη-
γε και έπουληθήθηκε.

ΔΕΥΚ. Άλλα εάν τοιαύτην ιδέαν έσχημάτιζεν έως
τώρα ο κόσμος δια εκείνους όπου άνεβοκαταβαίνουν την
μεγάλην σκάλαν, τί θα λέγῃ ο κόσμος δι' αυτούς τώρα
όπου με την διάλυσιν της Βουλής οι Ρώμηδες θα πα-

ρουσιασθῶν με τὴν πεντάδα των κηρυγμένοι ὑποστηρί-
κται τοῦ Κουμουνδοῦρου καὶ ὅλων τῶν ἀσχημιῶν, διὰ
τὰς ὁποίας ὁ Κουμουνδοῦρος κατηγορεῖται; Περίμενε ὁ-
λίγας ἡμέρας ἀκόμη καὶ θὰ ἰδῇς ὅπου ὁ Κόντες θὰ τὸ
κινήσῃ διὰ τὰς Ἀθήνας, διὰ νὰ ὑποσχεθῇ, ἤγουν νὰ
προπωλήσῃ τὴν βουλευτικὴν ψῆφόν του (ἂν γίνῃ βουλευ-
τῆς) καὶ τὴν ψῆφον τῆς πεντάδος του εἰς τὸν Κουμουν-
δοῦρον, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ τοῦ δίδῃ ὁ Κουμουνδοῦ-
ρος τὰ ὅσα τοῦ ἔδωσεν ἕως τώρα μέσα τῆς ἐξουσίας.
Θὰ κάμῃ καὶ ἐκεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Κόντες με τὴν
ψῆφόν του καὶ με τὴν ψῆφον τῶν συντρόφων του τὸ λύ-
σι-βερίσι ὅπου κάμνει καὶ ἐδῶ με τὴν ψῆφον τὴν
ἐδικήν σου. Καθὼς γυρεύει νὰ ἀγοράσῃ τὴν ἰδικήν σου
ψῆφον προσφέρωντάς σου χρήματα, ἐτῆθ θὰ προπωλήσῃ
τὴν ψῆφόν του, τὴν βουλευτικὴν ψῆφόν του,
καὶ ἐκείνην τῶν συντρόφων του, διὰ νὰ λάβῃ ποταπὰ
ροσφέτια. Ὅποιος δὲν ἐκτιμᾷ τὴν ψῆφον τοῦ ἄλλου καὶ
γυρεύει νὰ τὴν ἀγοράσῃ, δὲν ἔμπορεῖ νὰ ἐκτιμήσῃ οὔτε
τὴν ἰδικήν του ψῆφον καὶ θὰ ζητήσῃ νὰ τὴν πω-
λήσῃ.

KOK. Αὐτὸ δὲ μὴ τὸ πιστεύσῃς. Καὶ ἂν ὑποθέτῃς,
ὅτι ὁ Ρώμας ἀπὸ τὴν μονομηνίαν καὶ τὴν λύσσαν ὅπου
ἔχει διὰ νὰ ρίψῃ τὸν Λομβάρδον, θὰ τρελλαθῇ εἰς τοι-
οῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἀθήνας καὶ νὰ προ-
πωλήσῃ τὴν ψῆφόν του εἰς τὸν Κουμουνδοῦρον, διὰ νὰ
ὑποστηριχθῇ ἀπὸ τοῦτον εἰς τὰς ἐκλογάς, δὲν θὰ τολ-
μήσῃ νὰ προπωλήσῃ καὶ τὴν ψῆφον τῆς πεντάδος του,
διότι, καθὼς σοῦ εἶπα, θὰ σχηματίσῃ πεντάδα ἀπὸ πρό-
σωπα ὅπου δὲν θὰ συγχωρήσουν εἰς τὸν Ρώμαν, καὶ μάλιστα
εἰς τὸν Ροβέρτον, νὰ ἐμπορευθῇ με τὴν ψῆφόν των.

ΛΕΥΚ. Καὶ ἐγὼ σοῦ λέγω καὶ θὰ τὸ ἰδῇς, ὅτι θὰ γένῃ
καθὼς σοῦ εἶπα. Πρόσωπα σπουδαῖα καὶ με βαρύτητα
δὲν θὰ εὐρήσῃ ὁ Ροβέρτος διὰ τὴν πεντάδα του. Ὅταν
ἀνακηρυχθῶν οἱ ὑποψήφιοι, ἔλα νὰ τὰ εἰπώμεν πάλιν.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΞΟΥΡΙΟΥ

Διὰ σήμερον εἴπαμεν ἄρκετά. Ἡ ὥρα εἶνε ἀργά. Κα-
λὴν νύκτα.

KOK. Καλὸ ξημέρωμα. Ἐς τὸ καλὸ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Ἐν σελ. 7ῃ στίχ. α. ἀντὶ ἐθνικῆς τραπέζης ἀναγν.
ἰονικῆς τραπέζης. Ἐν σελ. 8ῃ στίχ. εἰκοστῷ ἀντὶ τὸ
ἡξεύρω ἀνάγν. τὸ ἡξεύρεις.

Τύποις Σ. Ν. Καψοκεφαλίου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΛΗΜΟΔΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ
ΔΙΣΤ. Φ14.0016

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΛΗΜΟΔΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ